

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
82 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Одеса 2022

Наукове видання

Збірник тез доповідей 82 наукової конференції викладачів університету
26 – 29 квітня 2022 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеського національного технологічного університету,
протокол № 13 від 24.05.2022 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б.В., д.т.н., професор

Заступник голови

Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Безусов А.Т., д-р техн. наук, професор
Бурдо О.Г., д-р техн. наук, професор
Віннікова Л.Г., д-р техн. наук, професор
Гапонюк О.І д-р техн. наук, професор
Жигунов Д.О., д-р техн. наук, професор
Іоргачова К.Г д-р техн. наук, професор
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор
Коваленко О.О., д-р техн. наук, професор
Косой Б.В., д-р техн. наук, професор
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор
Мілованов В.І., д-р техн. наук, професор
Павлов О.І., д-р екон. наук, професор
Плотніков В.М., д-р техн. наук, професор
Станкевич Г.М., д-р техн. наук, професор
Савенко І.І., д-р екон. наук, професор
Тележенко Л.М., д-р техн. наук, професор
Ткаченко Н.А., д-р техн. наук, професор
Ткаченко О.Б., д-р техн. наук, професор
Хобін В.А., д.т.н., професор
Хмельнюк М.Г., д-р техн. наук, професор
Черно Н.К д-р техн. наук, професор

все замороженого. Україна в змозі бути глобальним гравцем на європейському хлібному ринку. В Україні навряд чи зникне індустріальне велике виробництво – це культура пострадянських країн, і вона дуже сильна. Вважаємо, відбудеться перерозподіл на ринку і консолідація;

— розвиток «хлібного» стрітфуда. Загальносвітовою тенденцією є різке зростання обсягів споживання їжі «на ходу». З підвищенням значущості та цінності часу як непоповнюваного ресурсу, зростає популярність сегменту ready meals to go. Зокрема, це формує попит на дрібноштучну хлібну продукцію широкого асортименту. Один з проявів цього тренда нині – зростання виробництва тостового хліба, який є основою для сендвічів. Протиставити цьому прискоренню можна нові сорти хліба – спеціалізовані, в тому числі дієтичні, лікувально-профілактичні, безглютенові, фітнес, поштучні, розвиток франшиз тощо.

Загальносвітовий чинник – глобальне потепління призводить до подорожчання хлібопродукції, тому що безпосередньо впливає на терміни її зберігання та вимоги до упаковки.

Для виживання на ринку виробники хліба вимушені намагатися утримати свої ринкові частки, розвивати нові продукти і створювати нові споживчі властивості в умовах швидкозмінної кон'юнктури, для чого потрібні інвестиції.

Активізація інвестиційних процесів і раціональне використання ресурсів є визначальним чинником інноваційного розвитку хлібопекарського бізнесу України в умовах ризиків трансформаційного періоду.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЗЕРНА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

**Крупіна Н.А., викладач економічних дисциплін
ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури
сервісу ОНТУ»**

Сучасний стан зернової галузі країни показує, що основу її ефективності формують дрібні та середні товаровиробники, на долю яких припадає біля 80 % посівної площі зернових та зернобобових культур, лише близько 9 % припадає на виробників, площі посіву зернових у яких перевищує 1000 г. Проте низький рівень стійкості до зовнішніх та внутрішніх загроз призвів до щорічної втрати ознак економічної безпеки і, як наслідок, дисбалансів у структурному використанні зернового фонду. Поняття економічної безпеки включає стан використання ресурсного потенціалу та наявних можливостей на ринку, тому для агрохолдингів та зернотрейдерів перспективи зернового ринку в існуючих умовах глобалізації й надалі залишатимуться надпривабливими в той час, як дрібні товаровиробники, навіть за умов ефективного використання ресурсів, обмежені у ринкових можливостях, зокрема місткостях для тривалого зберігання збіжжя, ефективного використання логістичних та інфраструктурних послуг. Оскільки більшість товаровиробників не бере участі в експортних операціях, прибуток від виробництва зерна залежить від цінового фактору, який формується потужними гравцями ринку. За умов дефіциту грошових коштів, зменшення рівня державної підтримки та зменшення внутрішнього попиту на зерно питання економічної безпеки товаровиробників залишається відкритим.

Швидкоплинні умови розвитку економічних зв'язків і вплив глобалізації на міжнародні ринки знаходять безпосереднє відображення в формуванні та розвитку економічної безпеки товаровиробників. Актуальними є дослідження економічної безпеки товаровиробників зерна, оскільки нарощування експортного потенціалу даної продукції призводить до виникнення певних ризиків і небезпечних тенденцій для його виробників.

Українське аграрне сьогодення характеризується проблемами, які щодо інституту власності найбільш гострі. Нині в сільському господарстві мають місце інституціональні особливості ефективності, зокрема це пов'язано з «інститутом власності», завдяки якому в економіці функціонують підприємства різних організаційно-правових форм. Сам факт існування плюралізму організаційно-правових форм господарських структур зумовлює диференціацію їх конкурентоспроможності, зокрема в умовах трансформаційної економіки [1].

В умовах активних глобалізаційних процесів, відкритості економік і ринків, враховуючи аграрний напрям економіки України, товаровиробники зерна повинні функціонувати і розвивати свою діяльність, роблячи поправки на непередбачуваність і невизначеність. Пріоритетність зовнішньоекономічних зв'язків товаровиробників зерна, нарощування експортної складової вимагає від керівників нових управлінських ідей і способів керівництва. Тому акцентування уваги на інтелектуальній складовій економічної безпеки набуває особливого значення. Пропонуємо диференціювати стратегію управління в залежності від величини підприємства. Така точка зору обумовлена тим, що в сучасних умовах господарювання товаровиробниками зерна є як господарства населення, фермерські господарства, середня ланка підприємництва, так і великі зернові компанії, так звані транснаціональні корпорації. Конкурувати на світових ринках таким різним агентам практично не можливо в умовах жорсткої боротьби за виживання.

При цьому необхідно концентрувати увагу на показниках-індикаторах: урожайності, собівартості, трудомісткості виробництва, відродження поливної агротехніки, а також екологічності і переорієнтації на органічне виробництво, що зумовлено сучасними вимогами до якості продукції на світових ринках. Відсутність розвиненої інфраструктури ринку та коливання світової кон'юнктури на продовольство обумовлюють той факт, що ефективність діяльності товаровиробників зерна та її динаміка не настільки великі в порівнянні з ефективністю зовнішньоекономічної діяльності. Головним чином тут простежується вплив нестабільними в динаміці цінами реалізації і закупівлі зернових культур у дрібних і середніх товаровиробників. Спостерігається той факт, що виробництво зерна не завжди гарантує товаровиробникам прибутку, хоча і покриває фактичні витрати виробництва. Для внутрішнього ринку зерна характерним є нееластичність пропозиції, тому коливання в ринковій пропозиції відбувається подекуди під впливом певних спекулятивних очікувань. Присутність на ринках оптових посередників, які часто штучно занижують закупівельні ціни на зерно, є причиною ситуації, що склалася. Захист підприємницької діяльності товаровиробників зерна сьогодні в великій мірі залежить від напрямі забезпечення економічної безпеки. Підприємці зіткнулися зі збитковістю власного виробництва внаслідок диспаритету цін, відсутності дотацій, високим рівнем зносу основних фондів, нерозвиненістю сільськогосподарської інфраструктури, тому обставини, що склалися які змушують сільгоспвиробників продавати техніку та інші засоби іноді без відповідного придбання за документами обліку або свідомо заниженими цінами [2].

З метою поліпшення економічної безпеки товаровиробників зерна необхідно покращувати цивілізовані відносини між агентами ринку: дрібними і середніми виробниками та експортерами.

На нашу думку, виключно важливою передумовою забезпечення фінансової складової економічної безпеки товаровиробників зерна є планування (включаючи індикативне), в тому числі стратегічне щодо низки заходів, пов'язаних з процесом здійснення суб'єктами господарювання фінансово-економічної діяльності. Планування ресурсного потенціалу, заключення контрактів і договорів, отримання позик, використання механізму аграрних розписок. Доцільно широко використовувати елементи гнучкого планування і адаптивності товаровиробників в умовах мінливості внутрішніх і зовнішніх впливів. Метою адаптації підприємств до факторів впливу зовнішнього середовища є забезпечення економічної безпеки підприємства за допомогою підвищення ефективності використання ресурсів,

забезпечення балансу інтересів з суб'єктами зовнішнього середовища, або зміцнення і збереження його ринкових позицій для забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Література

1. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. Інституціоналізація аграрного підприємництва: трансформація та ефективність. Економіка АПК. 2020. № 7. С. 132-139.

2. Корженівська Н.Л. Тенденції та пріоритети розвитку економічної безпеки товаровиробників зерна. Сучасні економічні системи: стан та перспективи: тези доп. VI між нар. наук.-практ. інтернет-конф., 14-15 травня 2021 р. Хмельницький: ХКТЕІ, 2021. С. 342-343.

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, Константинова Т.В., к.е.н., ст. викладач,
Шалений В.А., к.е.н., ст. викладач
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Сучасні хлібопекарські підприємства існують в жорстких умовах постійних та непередбачених змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Якщо вплив внутрішніх перетворень є певною мірою передбачуваним, то на відміну від нього, зовнішні зміни супроводжуються невизначеністю та ризиками. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства характеризується наявністю великої кількості факторів, які вимагають ретельного вивчення, у зв'язку з різним ступенем їх впливу на діяльність підприємства. Необхідність дослідження та прогнозування змін факторів середовища існування підприємства повною мірою проявляється в сфері хлібопекарської промисловості, про що свідчать падіння показників прибутковості різних напрямків діяльності, зменшення кількості торгових точок, скорочення обсягів виробництва та реалізації готової продукції. Забезпечення стійкості підприємства до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі стає завданням особливо актуальним в теоретичному та прагматичному аспектах [1, с.35], тому великого значення при дослідженні ефективності управління бізнесом хлібопекарських підприємств набуває визначення домінантних факторів впливу на ефективність їх діяльності як в зовнішньому так і на внутрішньому середовищі.

Фактори, що впливають на функціонування підприємства досліджуються для різноманітних цілей таких як визначення стратегії подальшого розвитку та управління бізнесом, розробки інвестиційних заходів, розстановці пріоритетів подальшої діяльності тощо. Розробку заходів для досягнення ефективного управління бізнесом можна вважати складовою частиною стратегічного управління підприємством.

Фахівці стратегічного менеджменту американські вчені А.А. Томпсон і А. Дж. Стрікланд [2, с.90] вважають, що до найважливіших факторів зовнішнього існування підприємства відносять: можливості та загрози; рівень конкуренції та інвестиційна привабливість галузі; соціальні, політичні норми. Серед факторів внутрішнього середовища пропонується приділяти увагу сильним та слабким сторонам підприємства, загальним цінностям та корпоративній культурі, філософії бізнесу, етичним принципам провідних керівників.

Узагальнюючи підходи вітчизняних вчених до визначення факторів, що впливають на стратегічне управління підприємством [3, с.263; 4, с.170-175] слід сказати, що найбільшу перевагу вони віддають розмірам підприємства та його позиції в галузі, загальному стану галузі, привабливості ринку, стратегії конкурентів, конкурентним перевагам, місії та цілям

МОНІТОРИНГ МІКРОБІОЛОГІЧНОГО СТАНУ ДОЩОВИХ КОЛЕКТОРНИХ СИСТЕМ МІСТА ОДЕСИ	
Мадані М.М., Гаркович О.Л., Шевченко Р.І.....	306
ОЦІНКА ЯКОСТІ ЗРАЗКІВ ПИТНОЇ ВОДИ	
Кузнецова І.О., Крусір Г.В.....	307
ВПЛИВ СТОКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ПРИРОДНИХ ВОД	
Мадані М.М., Гаркович О.Л., Кондратенко І.П.....	309
УДОСКОНАЛЕННЯ БІОТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ХАРЧОВИХ ВІДХОДІВ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ	
Соколова Т.І., Крусір Г.В., Сагдеева О.А. Кузнецова І.О.....	310

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ»

ПОДОЛАННЯ НЕОДНОРІДНОСТІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
Дідух С.М.....	312
ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ВИКЛИКІВ НА ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
Ошечков О.П., Магденко С.О.....	314
СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	
Мініна В.О.....	315
РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ	
Самофатова В.А.....	317
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	
Федорова Т.С.....	318
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ	
Фрум О.Л., Лобоцька Л.Л.....	320
СУПЕРЕЧЛИВА ПРИРОДА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Павлова І.О., Павлов О.І.....	322
СЕЛЕКТИВНІ ВАЖЕЛІ АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
Кулаковська Т.А.....	324

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ УКРАЇНИ	
Басюркіна Н.Й.....	324
АНАЛІЗ СТАНУ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Гріщенко А.В.....	326
АНАЛІЗ РИНКУ ХЛІБУ ТА РИЗИКІВ ХЛІБОПЕКАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Басюркіна Н.Й., Ласкаєв О.М.....	328
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЗЕРНА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Крупіна Н.А.....	330
ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Бровкіна Ю.О., Константинова Т.В., Шалений В.А.....	332
ЦІННІСНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ	
Свистун Т.В.....	334
ПРОВІДНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ У КОНТЕКСТІ ПІДНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Немченко В.В., Колесник В.І.....	336
АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Березовська Л.В.....	337
АГРОПРОМИСЛОВІ ФОРМУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	
Пакулєнко О.В., Басюркіна Н.Й.....	338

СЕКЦІЯ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	
Ніколюк О.В., Брюшкова Н.О.....	340
	426